

ENVIRONMENTÁLNE ZNAČKY A VYHLÁSENIA - ENVIRONMENTÁLNE VYHLÁSENIA TYPU III A JEHO VYUŽITIE V PRAXI

MIROSLAV RUSKO - MONIKA MIKULOVÁ

ENVIRONMENTAL LABELS AND DECLARATIONS - TYPE III ENVIRONMENTAL DECLARATION AND ITS USE IN PRACTICE

ABSTRAKT

Diverzita proenvironmentálne orientovaných nástrojov a metód uplatňovaných v rámci environmentálne orientovanej politiky podnikov sa stále rozširuje, a to tak v oblasti normatívnych ako aj nenormatívnych nástrojov. Environmentálne označovanie podľa noriem radu ISO 14020 patrí medzi významné nástroje proenvironmentálne orientovanej výrobkovej politiky a spotreby. Environmentálne vyhlásenia typu III predstavujú označenie v podobe písomných informácií s kvantifikovanými údajmi o environmentálnej záťaži výroby na jednotku výrobku alebo vo forme štítkov s číselným a grafickým vyjadrením tejto záťaže. environmentálne vyhlásenie

Kľúčové slová: environment, environmentálne vyhlásenie, environmentálne značka

ABSTRACT

Diversity of pro-environmentally-oriented tools and methods applied in the framework of environmentally-oriented policy of companies are still expanding, both in the field of normative as well as the non-normative tools. Eco-labeling according to ISO 14020 series standards belongs among significant tools of the pro-environmentally-oriented product policy and consumption. The type III environmental statements represent an indication in the form of written information with quantified data on environmental load of the production per unit of the product, or in the form of plates with a number and graphical expression of this burden.

Key words: environment, environmental declarations, environmental labels

ÚVOD

Medzi významné prvky politiky ochrany životného prostredia a udržateľného rozvoja, uplatňované na konci minulého storočia a v súčasnosti, patria tendencie presadzovať stratégie proaktívnych a proudržateľných prístupov. V súlade s týmto prístupom sa postupne uplatňujú snahy o prechod od riešenia environmentálnych problémov následne po ich vzniku (budovanie koncových technológií zameraných na redukciu kontaminácie) k riešeniam technicky preventívnym a udržateľným v celom životnom cykle technológie a výrobku.

V posledných desaťročiach došlo k významnému rozšíreniu spektra dobrovoľných prístupov v politike životného prostredia na národnej ale aj medzinárodnej úrovni. Došlo k štandardizácii niektorých postupov. Súčasne s ich praktickým rozširovaním začal prebiehať ich výskum, zameraný nielen na skúmanie teoretických aspektov, ale aj zovšeobecňovanie praktických skúseností získaných z jednotlivých štúdií.

Ochrana životného prostredia a smerovanie k takému rozvoju spoločnosti, ktorý umožní ekonomický rozvoj, zvyšovanie životnej úrovne a zároveň zachová prírodu a zdroje pre ďalšie generácie, si vyžaduje poznanie súčasného stavu. Výsledkom by mal byť kvalitatívne environmentálne prijateľnejší prístup pri čerpaní zdrojov, vo výrobe a spotrebe, ktorý by ale nevznikol na základe príkazov či zákazov, ale na základe prirodzeného ľudského poznania, ktoré sa môže ďalej rozvíjať bez hrozby sankcií alebo nariadení. V tejto súvislosti môžeme hovoriť o dvoch podobách environmentálnej politiky:

- tradičný typ – považuje právo, ekonomické nástroje a inštitúcie ako hlavný spôsob zabezpečovania a ovplyvňovania starostlivosti o životné prostredie,
- proaktívny typ – chápe environmentálnu politiku ako široko koordinovanú činnosť verejnej správy, výrobnej sféry, mimovládnych organizácií a občanov s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti, ktorý je v súlade s ochranou prírody.

Politika životného prostredia sa v súčasnosti prikláňa zo strany riešenia problémov na výstupe k riešeniu problémov na vstupoch, t.j. na začiatku ekonomických procesov (zdroje a energie), k princípu starostlivosti ex ante, stratégii minimalizácie spotreby a k otázkam hodnotového systému. Na pozadí tejto zmeny paradigmy môžeme rozlišovať tri základné stratégie v kontexte environmentálne orientovanej výrobkovej politiky:

- zníženie prietoku výrobkov,
- zmena výrobku vzhľadom k jeho vlastnostiam z hľadiska životného prostredia,
- zmena v užívaní a zbavovaní sa výrobku.

Významnú úlohu v rámci trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti zohráva uplatňovanie jednotlivých nástrojov environmentálnej politiky. V poslednom období sa upriamuje pozornosť najmä na uplatňovanie dobrovoľných proenvironmentálne orientovaných nástrojov v rámci podnikovej praxe, výroby a spotreby. Environmentálne označovanie podľa noriem radu ISO 14020 patrí medzi významné nástroje proenvironmentálne orientovanej výrobkovej politiky a spotreby.¹

¹ RUSKO, M., 2005: Life cycle assessment, ecodesign, ecolabelling and green marketing as a voluntary regulative tools of the environmental oriented product policy. In: Environmental Management for Education and Edification. - ISSN 1336-5762. - Vol.II, No. 2. 2005, s. 61-71

ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE - ŠTANDARDY PRIJATÉ ISO

Množstvo ecolabelingových programov, zabezpečované vládami alebo súkromnými organizáciami v jednotlivých štátoch a ich rozmanitosť sú častým dôvodom zmataných omylov a mylného chápania environmentálnych značiek a označení.

Medzinárodná organizácia pre štandardizáciu so sídlom v Ženeve, (ISO) nastavila štandardy, ktoré pokrývajú rôzne typy environmentálnych označení (ekolabels) a deklarácií.

Štandardy prijaté ISO rozoznávajú tri základné typy ecolabelingu:

- ISO 14024 - Udelenie environmentálnej značky na základe preverky tretej strany - (Typ I environmentálneho označovania)
- ISO 14021 - Vlastná deklarácia environmentálnych vyhlásení (Typ II environmentálneho označovania)
- ISO 14025 - Deklarácia environmentálneho výrobku - EPD (Typ III environmentálne vyhlásenie)

TIPO I - CERTIFIKÁCIA ENVIRONMENTÁLNEJ ZNAČKY NEZÁVISLOU TREŤOU STRANOU

Environmentálne označovanie je upravené STN EN ISO 14024: 2001 Environmentálne značky a vyhlásenia. Environmentálne označovanie typu I. Zásady a postupy (ISO 14024:1999). Táto medzinárodná norma stanovuje zásady a postupy na tvorbu programov environmentálneho označovania typu I vrátane výberu výrobných skupín.

Environmentálne označovanie typ I sa riadi programom, vo väčšine prípadov na národnej úrovni, podľa ktorého sa právo používať environmentálnu značku udeľuje výrobnému spĺňajúcim vopred stanovené požiadavky. Značka identifikuje výrobky, ktoré sú v rámci určitej výrobkovej skupiny určené ako environmentálne vhodné (ecolabeling).

Typ I ecolabelingu je najrozšírenejším typom environmentálneho označovania a nezávislej certifikácie. Jeho princíp spočíva v stanovení množstva kritérií v súlade s normou ISO 14024. Tento štandard však nestanovuje samotné kritériá certifikácie, ale jednotlivé schémy samostatne deklarujúce súlad so stanovenými kritériami, ktoré sú následne verifikované nezávislou stranou s vhodnou kompetenciou. Na základe takejto preverky súladu a uprednostnenia environmentálnej šetrnosti počas životného cyklu sa udeľuje environmentálna značka.

Väčšina známych ecolabelingových schém je práve typ I. K takýmto schémam môžeme priradiť väčšinu vládnych ecolabelingových programov vo svete vrátane značky „Environmentálne vhodný produkt“ udeľovaný na Slovensku.² Každý ecolabelingový program má svoju originálnu značku. Pravdepodobne najznámejšou ekoznačkou, najmä v Európe, je ekoznačka „Modrý anjel“. Vznik značky, jej uvedenie na trh a presadenie nie je jednoduché. Význam značky spočíva vo vzájomnom vzťahu úcty k nej a jej poznania. Sila environmentálnej značky vyplýva z jej diferenciácie a relevancie. Poznanie značky je vyústením situácie, keď si značka vybudovala relevantnú diferenciáciu a spotrebiteľ si ju začal vážiť.³ Od roku 2002 podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej značky upravuje zákon NR SR č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov. Vykonávacím predpisom k zákonu je vyhláška MŽP SR č. 258/2003 Z. z. Zákon upravuje podmienky a postup pri udeľovaní a používaní environmentálnych značiek „Environmentálne vhodný produkt“ a „Environmentálna značka EÚ“ („EU Ecolabel“).

Obr. 1 Príklady environmentálneho označovania typu I⁴

Environmentálnou značkou EÚ sa nesmú označovať tovary obsahujúce látky alebo prípravky/zmesi, ktoré spĺňajú kritériá klasifikácie ako toxické, nebezpečné pre životné prostredie, karcinogénne, mutagénne alebo reprodukčne toxické (CMR) podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí⁵, a ani tovary obsahujúce látky uvedené v článku 57 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry.⁶

Cieľom národnej a európskej schémy environmentálneho označovania produktov je zmiernenie negatívneho vplyvu spotreby a výroby na životné prostredie, zdravie, klímu a prírodné zdroje prostredníctvom propagácie environmentálne

² Eco specifier global. Introduction to Ecolabels and Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL:

><http://www.ecospecifier.com.au/knowledge-green/technical-guides/technical-guide-9-introduction-to-ecolabels-and-environmental-product-declarations.aspx>

³ RUSKO, M., 2002: Ecolabeling ako súčasť environmentálne orientovanej výrobkovej politiky. - In: Monitorovanie a hodnotenie stavu životného prostredia IV. - Zvolen : TU, 2002. - ISBN 80-228-1142-4. - S. 155-174

⁴ The EU Ecolabel. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

⁵ Ú. v. EÚ L 353, 31.12.2008

⁶ Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006,

vhodných produktov (výrobkov alebo služieb). Environmentálne značky poskytujú zákazníkom presné, nezáväzajúce a vedecky podložené informácie o vplyve produktov na životné prostredie.⁷

ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE - TYP II

Značky II. typu sú založené na vlastnom vyhlásení o environmentálnych vlastnostiach formulovaného výrobcom, dovozcom, distribútorom, obchodom alebo inými osobami, ktoré pravdepodobne z tohto vyhlásenia budú mať prospech. Skutočnosť, že vyhlásenie sa odohráva bez certifikácie treťou nezávislou stranou, viedla v niektorých prípadoch k zneužitiu vlastných vyhlásení o environmentálnych vlastnostiach. Zneužívanie potom vyvolalo potrebu noriem na environmentálne označovanie, ktoré by pri formulovaní takýchto tvrdení zohľadňovali všetky dôležité aspekty životného cyklu výrobku. Environmentálne označovanie typ II je dobrovoľný informačný nástroj, ktorý nevyžaduje vonkajšiu súčinnosť a nemá preventívne pôsobenie, pričom popisuje súčasný stav. Použitie je univerzálne, môže ho používať akákoľvek organizácia. V sústave STN je platná norma STN EN ISO 14021: 2002/A1 (839021) Environmentálne značky a vyhlásenia. Vlastné vyhlásenie tvrdení o environmentálnych vlastnostiach (Environmentálne označovanie typu II) (ISO 14021:1999) bola vydaná 1.1.2001.

Táto medzinárodná norma určuje požiadavky na vlastné vyhlásenia tvrdení o environmentálnych vlastnostiach vrátane nápisov, symbolov a grafík týkajúcich sa dotknutých výrobkov.

Environmentálne označovanie typ II v zmysle STN EN ISO 14021: 2002 je založené na vlastnom vyhlásení environmentálneho tvrdenia výrobcom, dovozcom, distribútorom, maloobchodníkom alebo kýmkoľvek iným, kto má pravdepodobný prospech z tvrdenia, bez certifikácie nezávislou treťou stranou.

Podľa normy ISO 14021 ide o environmentálne tvrdenie výrobcov, dovozcov, distribútorov, maloobchodníkov alebo akýchkoľvek ďalších osôb, ktoré by pravdepodobne mohli mať z takéhoto tvrdenia prospech, ktoré je vydané bez certifikácie treťou nezávislou stranou.

Pojem environmentálne tvrdenie ISO 14021 definuje ako prehlásenie, značka alebo obrazec, ktorý poukazuje na environmentálny aspekt výrobku, súčiastky alebo obalu. Pod pojmom environmentálny aspekt sa rozumie prvok činnosti, výrobku alebo služieb organizácie, ktorý môže ovplyvňovať životné prostredie.

Účelom vlastného environmentálneho tvrdenia je upútanie pozornosti verejnosti, najmä zákazníkov (odberateľov, spotrebiteľov) tým, že budú zdôraznené kladné environmentálne stránky produktu.

TYP III ENVIRONMENTÁLNE VYHLÁSENIE

V sústave STN je platná norma STN EN ISO 14025/Z1 Environmentálne značky a vyhlásenia. Environmentálne vyhlásenia typu III. Zásady a postupy (ISO 14025 : 2006), vydaná 1.11.2010.

Typ III Vyhlásenie environmentálneho výrobku nezávislou tretou stranou je založené na kvantifikovaných informáciách o výrobku s použitím aktuálnych ukazovateľov.

Typ III environmentálneho vyhlásenia nazývané ako Environmental product declaration (EPD) predstavuje kvantifikovanú informáciu environmentálneho dopadu počas životného cyklu výrobku čím je umožnené fyzické porovnanie enviro ukazovateľov medzi jednotlivými výrobkami rovnakej kategórie spĺňajúcimi tie isté funkcie.

EPD (Environmental Product Declaration) je nezávisle overený a registrovaný dokument, ktorý poskytuje transparentné a porovnateľné informácie o vplyve výrobkov na životné prostredie v rámci jeho životného cyklu.⁸

The Global Environmental Declarations Network (GEDnet) bola založená v roku 1999 ako medzinárodná nezisková asociácia so sídlom vo Švédsku, združuje organizácie environmentálneho vyhlásenia typu III.⁹

Obr. 2 Logo GEDnet¹⁰

Cieľom asociácie je sprostredkovať spoluprácu a podporovať výmenu informácií medzi svojimi členmi a inými stranami, ktoré podporujú rozvoj typu III EPD a umožňujú proces pripomienkovania vydaných EPD.¹¹ EPD sú dnes považované za najpresnejšiu formu vyhlásenia environmentálnej vhodnosti a dopadov na životné prostredie, dôvodom je využitia procesov pravidiel kategórie výrobku - PCR (Product Category Rules) ako aj normy ISO 14040 k preskúmaniu hodnotenia životného cyklu výrobku (LCA - Life cycle assesment).

⁷ RUSKO, M., 2005: Life cycle assessment, ecodesign, ecolabelling and green marketing as a voluntary regulative tools of the environmental oriented product policy. In: Environmental Management for Education and Edification. - ISSN 1336-5762. - Vol.II, No. 2. 2005, s. 61-71

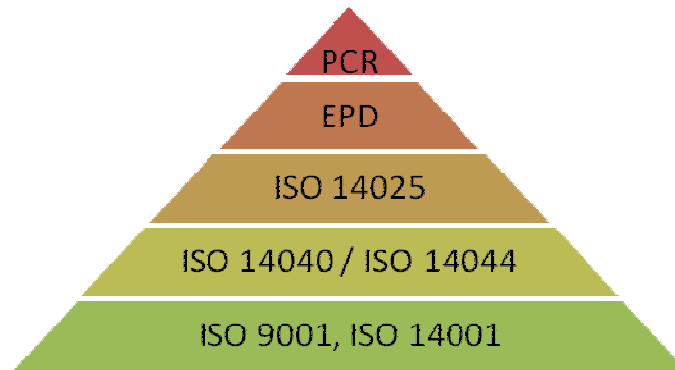
⁸ The international EPD system. - [on-line] Available on - URL: > <http://environdec.com/en/> < [cit.: 2014-06-16]

⁹ GEDnet -Our members. - [on-line] Available on - URL: http://gednet.org/?page_id=17

¹⁰ GEDnet. - [on-line] Available on - URL: <http://gednet.org/>

¹¹ GEDnet. about GEDnet. - [on-line] Available on - URL: >http://gednet.org/?page_id=2<

Hodnotiace metodiky životného cyklu (LCA) boli pôvodne vyvinuté na vytvorenie nástroja na podporu rozhodnutí pre rozlišovanie medzi výrobkami, skupinami výrobkov alebo služieb, z dôvodu ochrany životného prostredia. Pri vývoji metodiky, a súvisiacich aplikáciách, sa objavili možnosti jej použitia ako základu pre komunikáciu v oblasti celkovej environmentálnej výkonnosti výrobkov, pre zúčastnené strany.¹²

Obr. 3 Hierarchická postupnosť založená na medzinárodných štandardoch požiadaviek EPD a PCR¹³

EPD vyhlásenie

- je nezávisle overené hodnotenie údajov životného cyklu (LCA - Life cycle assesment). Vykonáva sa analýza životného cyklu modelových informácií alebo dát (LCI - Life cycle information) v súlade so štandardmi rady ISO 14040 ako aj iných dodatočných informácií relevantných k posúdeniu environmentálneho dopadu výrobku.
- bolo vyvinuté pomocou vopred stanovených parametrov,
- je predmetom aplikovateľnosti environmentálneho programu pre napríklad nezávislé vedecké organizácie, združenia spoločností, obchodné asociácie, verejné organizácie a pod.

Vyhlasenia Typu III v oblasti ekolabelingu sú realizované na základe normy ISO 14025 a sú predovšetkým určené pre obchodný styk, pričom sa ale nevylučuje ich využitie z pohľadu predajca - spotrebiteľ.

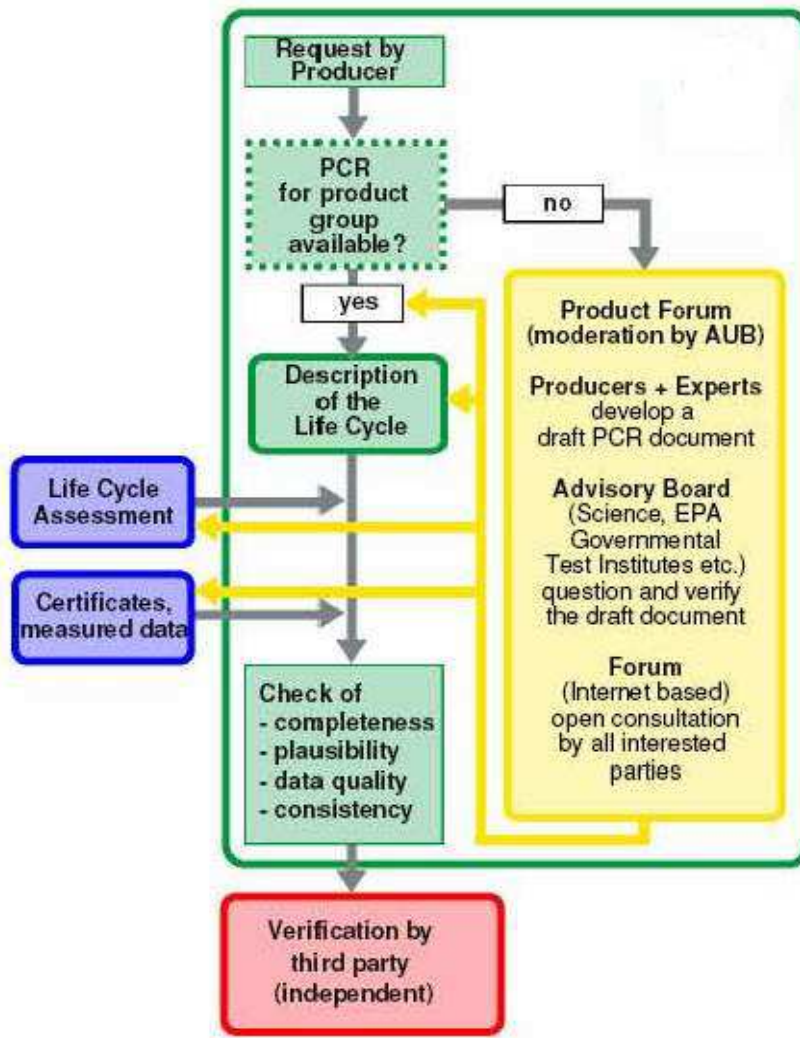
Obr. 4 Príklad ekolabelingu typu III¹⁴

Príkladom EPD (Environmental Product Declaration) je procedúra Institut Bauen und Umwelt e.V. (IBU) vytvorená pomocou niekoľkých fáz. Cieľom tohto postupu je pracovať transparentne a s možnosťou zapojenia verejnosti a nezávislých tretích subjektov s cieľom, aby posilnili dôveru vyhlásení ako objektívneho prostriedku hodnotenia v súvislosti s udržateľným rozvojom. (obr. 2)

¹² Del Borgi, Adriana, 2012: LCA and communication: Environmental Product Declaration. - The International Journal of Life Cycle Assessment, 2012, 18:513, DOI: 10.1007/s11367-012-0513-9

¹³ EPD Green Yardstick. EPD Green Yardstick. Introduction, intended uses and key programme elements for Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL: ><http://environdec.com/en/The-International-EPD-System/><

¹⁴ Environmental Product Declarations. Institut Bauen und Umwelt e.V. (IBU). - [on-line] Available on - URL: <http://construction-environment.com/hp6241/Why-EPDs.htm?ITServ=C6a5054d0X14dda3a40caX574c>

Obr. 5 IBU procedúra pre kategórie environmentálne produktov ¹⁵

Na rozdiel od ecolabelingu typu I sa v tomto prípade výrobok nehodnotí, táto časť je ponechaná na samotného spotrebiteľa. Výsledkom procesu posudzovania typu III je takzvané vyhlásenie environmentálneho výrobku (EPD – Environmental Product Declaration.) EPD je založené na súlade so stanovenými štandardnými pravidlami v relevantnej kategórii výrobkov, ktoré zaručujú, aby EPD výrobku vyrobeného rôznymi výrobcami v rámci príslušnej funkčnej kategórie používali rovnaký rozsah údajov a metrík. EPD vyvinuté organizáciami sú predmetom preskúmania hlavných zainteresovaných strán. Tieto sú následne publikované vo verejnej doméne u registrátorov v príslušnej krajine. Takéto stanovenie kritérií podporuje súťaživosť v rámci jednotlivých odvetví a umožňuje porovnanie produktov na základe EPD. Vydané EPD sú inzerované a posudzované na základe komentárov širokej odbornej verejnosti. ¹⁶

Medzinárodný EPD® Systém je členom Global Type III Environmental Product Declarations Network (GEDnet). EPD systém je schopný koordinovať a integrovať údaje, informácie jednotlivých programov v rámci ecolabelingu typu I, II a III. Týmto spôsobom je zainteresovaným stranám umožnené vykonávať integrovaný prístup k odlišným schémam. Príkladom je použitie EPD a PCR ako referenčný dokument k vývoju environmentálnych kritérií pre ďalšie skupiny výrobkov alebo k novelizácii už existujúcich parametrov a kritérií v programoch ecolabelingu typu I. Prevádzkovanie medzinárodného EPD systému je plne podporované internetovým portálom EPD systému [www.environdec.com], vrátane poskytovania rôznych informácií všeobecného a odborného charakteru. ¹⁷

K porovnaniu ecolabelingu typu I a III v tabuľke nižšie uvádzame ich základné charakteristiky

¹⁵ Institut Bauen und Umwelt e.V. (IBU). - [on-line] Available on - URL: <http://construction-environment.com/hp662/Procedure.htm>

¹⁶ Eco specifier global. Introduction to Ecolabels and Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL: <http://www.ecospecifier.com.au/knowledge-green/technical-guides/technical-guide-9-introduction-to-ecolabels-and-environmental-product-declarations.aspx>

¹⁷ EPD Green Yardstick. EPD Green Yardstick. Introduction, intended uses and key programme elements for Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL: <http://environdec.com/en/The-International-EPD-System/>

Tab. 1 Zoznam charakteristík environmentálneho označovania typu I a Typu III ¹⁸

EU environmentálne označovanie typ I	Švédsky EPD program environmentálneho označovania typ III
Stanovené environmentálne kritériá v rámci jednotlivých skupín výrobkov	Kvantitatívne agregované kategórie environmentálnych vplyvov v rámci skupín výrobkov.
Hlavnou cieľovou skupinou je spotrebiteľ a konečný užívateľ.	Hlavnou cieľovou skupinou je následný užívateľ, spracovateľ vo výrobnom reťazci. Je aplikovateľné aj pre konečného užívateľa
Založené na účinku predefinovaných a starostlivo vybraných kľúčových environmentálnych atribútov počas celoživotného cyklu výrobku.	Založené na účinku starostlivo vybraných predefinovaných kľúčových environmentálnych atribútov počas celoživotného cyklu výrobku.
Overené treťou nezávislou stranou	Overené treťou nezávislou stranou
Len výrobky ktoré spĺňajú vopred stanovené kritériá môžu byť predmetom udelenia ekolabelingu.	Všetky výrobky v rámci stanovených skupín výrobkov a tie ktoré spĺňajú údajové požiadavky môžu požiadať o vyhlásenie.
Prísna kategorizácia na základe ktorej sa rozhodne či bude výrobku / službe pridelený environmentálna značka EU alebo nie.	Kvantitatívna previerka založená na dobre definovanom systéme určenia hraníc a požiadaviek k údajom. Dôkladné údaje zabezpečia environmentálnu informáciu o výrobku, podobným systémom ako napr. nutričné vyhlásenie u potravín.
Signalizuje environmentálnu ohľadupnosť výrobku.	Je potrebných viacero výrobkov s EPD v tej istej kategórii aby sa porovnaním výsledkov vyhodnotil environmentálny dopad daného výrobku.
Založené v kontexte životného cyklu výrobku – sú zastúpené iba kritériá vybraných častí životného cyklu.	Založené na hodnotení životného cyklu výrobku. V EPD sú zastúpené iba vybrané významné časti vplyvajúce na životný cyklus výrobku.
Verejné inštitúcie si adoptujú dané kritériá na základe posúdenia expertov.	Kompetentné orgány rozhodujú o špecifických požiadavkách na výrobky pre každú z kategórií výrobkov. Následný užívateľ si sám hodnotí environmentálnu ohľadupnosť výrobku.
Relatívne mierne požiadavky na zber informácií o výrobku. Dodávateľ musí dodať záruky, že kritériá sú splnené. Nie je požadované predložiť konkrétne kvantitatívne údaje.	Časovo veľmi náročné. Dodávateľ musí dodať špecifické informácie o výrobku a jeho environmentálnych vplyvoch. Zber dát môže byť problematický vzhľadom na obavy o zachovanie dôvernosti.
Chemické zloženie je významným faktorom kritérií u niektorých kategórií výrobkov.	Je tendencia neposudzovať nebezpečné látky.

Environmentálneho označovanie typu III má korene v Európe, jeho využitie našlo upotrebenie predovšetkým v štátoch severnej Ameriky, v krajinách západnej Európy a nie je výnimkou ani postupné rozširovanie EPD vyhlásení na ázijskom kontinente. (obr. 6 a 7)

 Obr. 6 Príklad EPD, pre drevospracujúci priemysel v USA, verifikovaný UL Environment (ULE) ¹⁹

 Obr. 7 Príklad EPD verifikovaný EarthShift (USA) ²⁰

¹⁸ Kim Christiansen, Marianne Wesnæs, Bo P. Weidema. ANEC - The European consumer voice in standardisation . Consumer Demands on Ttype III Environmental Declarations. - [on-line] Available on - URL: ><http://www.anec.org/attachments/ANEC-R%26T-2006-R-004.pdf><

¹⁹ Environmental Product Declarations (EPDs) for Wood. American wood council. - [on-line] Available on - URL: <http://www.awc.org/greenbuilding/epd.php>

²⁰ The ABCs of EPDs; Why and How to make an Environmental Product Declaration. - [on-line] Available on - URL: <http://earthshift.com/blog/2013/11/abcs-eps-why-and-how-make-environmental-product-declaration>

Globálny trh dnes kladie zvýšené nároky a požiadavky založené na vedecky verifikovaných faktoch a podkladoch umožňujúcich porovnanie environmentálnej výkonnosti porovnateľných služieb a výrobkov (substituentov). Takéto potreby sú predovšetkým požadované v odvetviach spracovateľského reťazca, kedy je pre environmentálne uvedomelého následného spracovateľa dôležité vyhodnotenie environmentálnych dopadov z dôvodu vývoja výrobku a zeleného obstarávania. Predovšetkým požiadavky globálnych spracovateľských spoločností predurčujú ďalší vývoj a potrebu rozvoja environmentálneho označovania typu III.

ZÁVER

Informácie o environmentálnej dôveryhodnosti výrobku alebo služby normalizovaným spôsobom poskytuje široké spektrum environmentálnych značiek. Kritériá environmentálneho správania sa nie sú založené na jedinom parametri, ale na štúdiách, ktoré analyzujú vplyv výrobku alebo služby na životné prostredie počas celého životného cyklu, teda na tzv. metóde „od kolísky až po hrob“, vychádzajúcej z overených vedeckých informácií. Od uchádzačov sa v súťažiach nesmie požadovať, aby boli zaregistrovaní v určitej schéme environmentálneho označovania (princíp nediskriminácie). Pri verejnom obstarávaní je jednoduché využiť environmentálne označovanie a to začlenením vybraných environmentálnych kritérií pre skupiny výrobkov a služieb do technických špecifikácií predmetu zákazky, prípadne do kritérií na vyhodnocovanie ponúk.

EPD musí byť vždy založené na overených informáciách z posúdenia životného cyklu výrobku v zhode s požiadavkami noriem ISO radu 14040. EPD je teda absolútnou kvantifikovanou výpoveďou o environmentálnych aspektoch daného výrobku, a to vo všetkých fázach jeho životného cyklu. Tie zahŕňajú ťažbu surovín a palív, výrobu základných materiálov a energií, výrobu hodnoteného výrobku, dopravu vo všetkých fázach životného cyklu výrobku, používanie výrobku a jeho servis, demontáž a recykláciu/zneškodnenie častí výrobku po skončení životnosti výrobku. Vyhlásenie musí byť overené treťou nezávislou stranou.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] Del BORGHI, Adriana, 2012: LCA and communication: Environmental Product Declaration. - The International Journal of Life Cycle Assessment, 2012, 18:513, DOI: 10.1007/s11367-012-0513-9
- [2] Eco specifier global. Introduction to Ecolabels and Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL: ><http://www.ecospecifier.com.au/knowledge-green/technical-guides/technical-guide-9-introduction-to-ecolabels-and-environmental-product-declarations.aspx><
- [3] Eco specifier global. Introduction to Ecolabels and Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL: ><http://www.ecospecifier.com.au/knowledge-green/technical-guides/technical-guide-9-introduction-to-ecolabels-and-environmental-product-declarations.aspx><
- [4] Environmental Product Declarations (EPDs) for Wood. American wood council. - [on-line] Available on - URL: <http://www.awc.org/greenbuilding/epd.php>
- [5] Environmental Product Declarations. Institut Bauen und Umwelt e.V. (IBU). - [on-line] Available on - URL: <http://construction-environment.com/hp6241/Why-EPDs.htm?ITServ=C6a5054d0X14dda3a40caX574c>
- [6] EPD Green Yardstick. EPD Green Yardstick. Introduction, intended uses and key programme elements for Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL: ><http://environdec.com/en/The-International-EPD-System/><
- [7] EPD Green Yardstick. EPD Green Yardstick. Introduction, intended uses and key programme elements for Environmental Product Declarations. - [on-line] Available on - URL: ><http://environdec.com/en/The-International-EPD-System/><
- [8] GEDnet -Our members. - [on-line] Available on - URL: http://gednet.org/?page_id=17
- [9] GEDnet. - [on-line] Available on - URL: <http://gednet.org/>
- [10] GEDnet. about GEDnet. - [on-line] Available on - URL: >http://gednet.org/?page_id=2<
- [11] CHRISTIANSEN, Kim - WENÆS, Marianne - WEIDEMA, Bo P.: ANEC - The European consumer voice in standardisation . Consumer Demands on Ttype III Environmental Declarations. - [on-line] Available on - URL: ><http://www.anec.org/attachments/ANEC-R%26T-2006-R-004.pdf><
- [12] Institut Bauen und Umwelt e.V. (IBU). - [on-line] Available on - URL: <http://construction-environment.com/hp662/Procedure.htm>
- [13] RUSKO, M., 2002: Ekolabeling ako súčasť environmentálne orientovanej výrobkovej politiky. - In: Monitorovanie a hodnotenie stavu životného prostredia IV. - Zvolen : TU, 2002. - ISBN 80-228-1142-4. - S. 155-174
- [14] RUSKO, M., 2005: Life cycle assessment, ecodesign, ecolabelling and green marketing as a voluntary regulative tools of the environmental oriented product policy. In: Environmental Management for Education and Edification. - ISSN 1336-5762. - Vol.II, No. 2. 2005, s. 61-71
- [15] RUSKO, M., 2005: Life cycle assessment, ecodesign, ecolabelling and green marketing as a voluntary regulative tools of the environmental oriented product policy. In: Environmental Management for Education and Edification. - ISSN 1336-5762. - Vol.II, No. 2. 2005, s. 61-71
- [16] The ABCs of EPDs; Why and How to make an Environmental Product Declaration. - [on-line] Available on - URL: <http://earthshift.com/blog/2013/11/abcs-epds-why-and-how-make-environmental-product-declaration>
- [17] The EU Ecolabel. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

- [18] The international EPD system. - [on-line] Available on - URL: > <http://environdec.com/en/>< [cit.: 2014-06-16]
[19] Ú. v. EÚ L 353, 31.12.2008
[20] Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006

ADRESY AUTOROV

Miroslav RUSKO, doc. RNDr. PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >miroslav.rusko@stuba.sk<

Monika MIKULOVÁ, Ing. Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Trnava, Slovenská republika

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. □ For text editing and linguistic contribution corresponding authors.